

פרשת בלק

י תמוז תשע"ו

וקראת לשבת פגוג

עבית מדרשו של הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

משלחן גבוה

כשרות המאכל

ותקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן (כה, ב)

היה היה מעשה בשני בני אדם שהיו הולכים מעיר לעיר, ולנים פעם כאן ופעם כאן לצורך פרנסתם. והנה באחת הפעמים, הגיעו שניהם לעיר אחת, שיש בה יהודים וגוים, וכל אחד מהן הוזמן לבית אחר, זה בכאן וזה בכאן, והנה האחד הוזמן לבית יהודי, ואילו חברו נפל גורלו בבית של גוי, ואכל ונתגאל במאכליו, ואחר כך נודע לו, והיה בצער גדול, וסיפר לחברו. והם היו מבולבלים בשרעפיהם, ואמרו - שכאשר נגיע למחוזנו, נכנס לחכם ונספר לו כל הקורות אותנו. והנה כאשר חזרו למקומם שמו פניהם לבית החכם ויספרו לו, ושאל האחד מדוע נפל גורלי להכשל באכילה ושתיה אסורה, ואילו חברו לא וכו'. שאלו החכם הגד נא לי: כיצד אתה נוהג בביתך באכילות ושתיות... וסיפר לחכם כיצד מנהגי וכשרות ביתו. אמר לו הרב, ראה, אתה לא כל כך איכפת לך על מאכליך... לכך לא היה לך זכות שתצילך. ואילו חברך נזהר תמיד, מה מכניס לבית, ממה עשוי, מה כשרותו... ודואג ושם לב, ואיכפת לו. לכך הצילוה מהשמים. עד כאן המעשה.

וכתב רבנו חיים בן עטר (סוף פרשת שמיני) לבאר כיוצא בזה בפסוק "והתקדשתם והייתם קדושים (במאכלות ההם)... ולא תטמאו את נפשותיכם" היינו שתעשה גדרים וסייגים, ומלבד מה שאתה תעשה מעצמך להזהר, שזהו "והתקדשתם", אני עוד מבטיחך שלא יאונה לך כל רע, וזה שנאמר "ולא תטמאו". עיין שם. וזה כמו שאמרו "הבא להטמא פותחין לו, הבא ליטרה מסייעין אותו" (שבת קד.).

וסיפר רבנו חיים בן עטר (בפ' שמיני יא, כא) אודות סוג של "חגבים" שלדעתו הם אסורים. ואמר: שמיום שנשמעו דבריו ונזהרו אנשים בהם, אז לא באו יותר אותם חגבים בגבולנו וזה יותר משתים עשרה שנה וכו'. ע"ש.

והנה כל מה שאנחנו מכניסים לפינו, מתעכל, ונהפך להיות חלק מחלקנו ובשר מבשרנו, וממש מהותנו. (ועי' בתוספות גיטין דף ז.ז). והנה אם המאכלים כשרים וטהורים, אז אדם יש לו רצון טוב ונוהג כשורה, אך כשחס ושלום אוכלים דבר שאינו כשר ודבר מפוקפק, אז עלולים לצאת מן השורה.

ולכן, כמה חובה מוטל על כל ראש בית אב לדעת נאמנה מה הם המאכלים ומה הן המשקין, המונחים על השולחן, וממלאים את הגוף. והגם כי היום "היוקר יאמיר", והמצב קשה (עד שאומרים בדרך הלצה: פעם אדם היה יוצא עם ארנק קטן וסל גדול לשוק, והיום יוצא בארנק גדול, וחוזר עם סל קטן לבית). מכל מקום יש לתת לב ולהשמר לאכול דבר שיש לו כשרות, ולו כשרות שהיא, אבל לכל הפחות עם כשרות. וזה שנאמר "ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן" - כי על ידי שאוכלים טמא נמשכים לרע, אבל כשאוכלין בקדושה - נמשכים לטהרה! וה' יטהרנו וישמרנו אמן ואמן.

שבת שלום ומבורך!

אבן יקרה

משווק מוצלח

יהודי חנוני בא לפני הגה"ק רבי מאיר יחיאל האלשטוק ז"ע מאוסטרובצה, ותלונה גדולה בפיו: חנות ירשתי מאבא ואין לי פרנסה ממנה, בימיו של אבא הכניסה החנות רווחים יפים, ואילו עכשיו כאילו באו עליה ימים קשים, אין ממנה רווח כלל, והלקוחות הקבועים מדירים רגליהם ממנה.

שאל אותו האדמו"ר: ומה מעשיך בחנות כשאינ קונים?

השיב האיש: משתעמם אני, קורא בעיתון...

"אכן נודע הדבר", ענה האדמו"ר, "אביך בלכתו אל החנות לקח עמו ספר יהודי, חומש או משניות, כדי ללמוד בכל רגע של פנאי, חרה הדבר ליצר הרע ומיהר לשלוח אליו לקוחות, אחד אחרי השני, כדי להפריעו מלימודו..."

לא כן עמך, הקורא עיתון, אין יצר הרע משגר אליך לקוחות, כי בלאו הכי מלאכתו נעשית על ידך, ומה איכפת לו שתבלה את זמנך בקריאה?"

ואמונה זו צריכה להיות קבוע בליבנו שהשפע והברכה מאיתו יתברך על ידי הדבקות בו.

בברכת שבת שלום
העורך

ירושלים

הדלקת נרות: 19.31
(לנוהגים 40 דק': 19.11)
צאת שבת: 20.21 ר"ת 21.17

תל אביב

הדלקת נרות: 19.29
צאת שבת: 20.19
רבנו תם: 21.14

באר שבע

הדלקת נרות: 19.28
צאת שבת: 20.19
רבנו תם: 21.14

סוף זמן ברכת הלבנה
ליל רביעי בשעה: 19:50

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה

ברכות התורה לנרדם מעט בלילה

שאלה: מי שנרדם על מטתו בלילה מעט, ונתעורר, האם צריך לברך ברכות התורה אם רוצה לדבר דבר הלכה.
תשובה: בלילה אפילו "מעט" נקרא שינה, והוא הפסק וחייב לברך ברכות התורה. ואפילו חזר וישן וקם וכן כמה פעמים, בכל פעם צריך לחזור ולברך.

חתי צריך שימור

שאלה: חתן, בזמן הזה, האם צריך לזהר שלא ללכת לבדו בחוץ ללא ליווי.
תשובה: כן, ואפילו ביום, וכל שכן בלילה. אכן ביום יש להקל אם אינו מוצא מלווה.

ברכת בית הקברות

שאלה: מי שראה שני בתי קברות ביום אחד, האם מברך על כל אחד ואחד.
תשובה: נראה שכל בית הקברות מברך ברכה לעצמו. וכן כתבו אחרונים.

ניתן לשלוח שאלות לכבוד מורנו הרב שליט"א למערכת ויפורסמו בהמשך אי"ה.

לקראת שבת

מתוך הספר 'לעשות את השבת'

סדר הפרשת חלה בקצרה

שיעור העיסה המתחייבת בחלה

אחד הטעמים העיקריים למנהג אפיית חלות לשבת הוא כדי שתקיים האשה את מצות הפרשת חלה, ועל כן נבאר בקצרה את הדינים הנחוצים בהפרשת חלה.

- א. שיעור הפרשת חלה בברכה הוא בעיסה שיש בה 520 'דרהם' [-מדה השווה ל3 גרם], שהוא 1560 גרם.
- ב. אם צריכים רק לקצת חלות ואין להם שיעור חלה, יאפו כדי צרכם בלבד בשביל כבוד שבת שיהיה לחם טוב וטרי, וזה עדיף משיכינו כמות גדולה ויקפאו את החלות לכמה שבתות שאחריהם.

שיעור ההפרשה

- א. מן התורה אין שיעור להפרשת חלה ואפילו בכל שהוא יוצא ידי חובה, אולם חכמים נתנו שיעור בחלה: 1/24 מן העיסה הנאפית בבית. 1/48 מן העיסה הנאפית במאפיה. אכן בזמן הזה שהחלה אינה ניתנת לכהן אלא נשרפת, חזרנו לעיקר דין תורה, ושיעור ההפרשה מן העיסה הוא כל שהוא. ומנהג בני אשכנז להפריש כזית ומכל מקום טוב הדבר שפעם בשנה יפריש האיש חלה בשיעור 1/48 מן העיסה כפי מידת חכמים. ויעשה כן בערב שבת שובה כדי להוסיף על זכויותיו לקראת יום הכיפורים.
- ב. חיוב חלה הוא רק משעה שנתנה את המים בקמח ועירבה את הקמח עם המים, וטוב שלא תפריש עד לאחר שתלוש היטב שתהיה עיסה אחת כגוף אחד.
- ג. הפרשת חלה היא קודם האפיה, ואם לא הפרישה חלה קודם האפיה תפריש לאחריה, ותכוין בהפרשה גם על מה שנבלע בתבניות.

- זיווג הגון לאורית בת חנה -

מעשה שהיה

בגוב האריות

השבוע יחול יום היולדתו של רבינו חיים בן עטר זיע"א בעל ה"אור החיים הקדוש" מסופר עליו שהיה צורף בכסף, אולם היתה תורתו קבע ומלאכתו עראי והיה ממנהר לסיים המלאכה ולשוב ללימודו, וכל עוד שהיה מהעסק האחרון, היה יושב ולומד ולא חזר למלאכתו עד שכלתה פרוטה מן הכיס. פעם נכנסו אצלו שני אנשים משרתי מלך מרוקו ובידם זהב, ואמרו לו: יען כי שמע המלך כי אתה האומן היותר מומחה במקצוע זה, על כן שלח אליך לרקום תכשיט מסויים לכבוד נשואי ביתו, ותשלום גבוה מאוד תקבל. ועשו עימו חוזה שיגמור מלאכתו עד עשרה ימים. באותה שעה עדיין נותר לרבינו כסף, לכן הלך וטמן את הזהב והלך לו ללמוד, וכששב לביתו נשכח הדבר ממנו לגמרי מרוב טרדתו בלימוד. לאחר עשרה ימים חזרו אליו שני המשרתים ובקשו ממנו את התכשיט, ואז הוא נזכר מהדבר ואמר להם שהוא עדין לא התחיל בזה. משרתי המלך בהיותם שונאי ישראל שמחו על מוצאם מקום לגבות חוב מיהודי, והלכו והלשינו לפני המלך ואמרו שרבינו זיע"א כביכול מרד בו והשפיל כבוד מלכותו, ותכף גזר המלך על רבינו לזורקו לתוך גוב אריות טורפות, כי כך דינו של המורד במלכות. כשבאו השוטרים לקחת את רבינו ביקש מהם להרשות לו ליקח איתו תהילים וספרים אחדים וטלית ותפילין, והם לעגו עליו ואמרו: וכי סבור אתה שהינך הולך למלון, והלא למיתה אתה הולך בגוב האריות! - אבל רבינו לא שת לבו לדבריהם ולקח תרמילו. אשתו שלא ידעה מהענין שאלה אותו "לאן אתה הולך?" והשיב לה שעוד מעט והוא חוזר. שלוחי המלך, שכבלו את רבינו בכבלים על מנת להובילו בדרכו לגוב האריות, שמעו מרחוק את שאגותיהם של האריות המורעבים, אולם רבינו לא התרגש, הוא צעד בצעדים בטוחים אל גוב האריות. פקידי המלך הופתעו עוד יותר כאשר האריות המורעבים קיבלו את רבינו כשהם מתייצבים כנגדו, מקשקשים בזנבותיהם ומחלקים לו כבוד, ואילו רבינו הוציא מחיקו את הספר תהילים והחל לקרוא בו. כששמע המלך על כך, מיהר והגיע אל המקום לחזות את הפלא במו עיניו, והכריז ואמר עתה ידעתי כי יש אלוקים בישראל, והצטער על שפגע ברבינו והורה לשחררו מכלאו, ואף העניק לו מתנות חשובות, תוך כדי התנצלות על שפגע בו. כצאתו משם שאלוהו המלך פשר הדבר, והשיב רבינו: הואיל ונמנע מהמלאכה בעבור שנשקע בתורה והקדושה על כן התורה הגינה והצילה אותו. ושלחו המלך בכבוד גדול.

קול רינה וישועה באהלי צדיקים...

שלוחים בזה איחולנו וברכותינו לכבוד מעלת מורנו ועטרת ראשנו הגאון הגדול רבנו אלעזר זאב רז שליט"א

להולדת הנכד הי"ז

בן לידידנו היקר והנעלה איש חיל רב פעלים לתורה, שוקד באהלה של תורה רבי נתנאל רז שליט"א

יהי רצון שיזכו חזריו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה בעתו ובזמנו ויראו ממנו נחת דקדושה, מתוך שמחה וטוב לבב. אמן

מאחלים מקרב לב מערכת הגליון

